

показово переходять на українську мову, поширюють та підтримують національні культурні продукти і демонструють свою відданість українським традиціям.

Отже, український гумор та народна творчість на платформі TikTok стала важливою частиною національного інформаційного спротиву російській агресії. Алгоритми цієї платформи дозволили створити персональні канали інформації та комунікації для українських користувачів, які прагнули відволіктися від негативних новин, емоційно перезавантажитися і знайти в собі сили для боротьби з агресором. Веселі меми, жарти над ворогом, захоплення героїчними вчинками наших військових сприяли мобілізації суспільства. На платформі TikTok гумористичний контент виконує захисну, інформаційно-комунікаційну, розважальну, мобілізаційну та просвітницьку функції. Гумор сприяє стійкості населення та усвідомленню власної національної ідентичності.

В. Маркова, О. Суховій

**РОЛЬ МЕДІА В КРОСКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ
(НА ПРИКЛАДІ ВИДАННЯ "THE SLOVAK SPECTATOR")**

V. Markova, O. Sukhovii

**THE ROLE OF MEDIA IN CROSS-CULTURAL COMMUNICATION
(BASED ON THE EXAMPLE OF "THE SLOVAK SPECTATOR")**

Кроскультурна комунікація — це процес обміну інформацією між представниками різних культур, яка допомагає зрозуміти культурні відмінності, усвідомити спільні риси та ефективно спілкуватися в усіх сферах суспільного життя. В умовах глобалізації її значення суттєво зростає: люди частіше взаємодіють за межами свого культурного середовища. У цих процесах медіа відіграють роль «провідника» культурних цінностей, норм і традицій. Через телебачення, інтернет, соцмережі та кіно люди отримують доступ до інформації про інші культури, що сприяє взаєморозумінню. Освітні та документальні програми, новинні ресурси, блоги допомагають формувати більш об'єктивне уявлення про інші культури. Медіа сприяють усуненню стереотипів і упереджених уявлень. Водночас, роль медіа в кроскультурній комунікації може бути амбівалентною. Медіа можуть як руйнувати бар'єри, так і посилювати упередження — все залежить від контексту, подачі та редакційної політики.

В Словаччині прикладом такого медіа є "Slovak Spectator" — єдине щомісячне видання в Словаччині, що видається англійською мовою. Він виходить з 1995 р. і є джерелом серйозної й актуальної економічної, політичної, регіональної, культурної та суспільної інформації про Словаччину.

Slovak Spectator також випускає протягом року спеціалізовані повнокольорові видання: Career Guide — щорічник, що висвітлює сферу людського капіталу та ринку праці в Словацькій Республіці; Investment Guide — щорічник, що представляє бізнес-середовище в Словацькій Республіці з розділом, присвяченим ринку нерухомості; Largest in Business — щорічник, що містить список найважливіших компаній, що працюють у Словацькій Республіці.

Читацьку аудиторію журналу складають іноземці, які проживають і працюють у Словаччині, словаки з дуже хорошим рівнем володіння англійською мовою,

керівники словацьких та іноземних компаній, що мають представництва в Словаччині, державні органи та організації, представництва, посольства, торгово-промислові палати тощо. Іншу групу складають читачі, які постійно проживають за кордоном.

31 % читачів Slovak Spectator не читають жодних інших друкованих періодичних видань, що виходять у Словацькій Республіці. Середній тираж видання — 4000 примірників. Має він і свій новинний портал. Після початку російського повномасштабного вторгнення журналісти видання почали перекладати українською щоденні англомовні дайджести. Також у 2022 р. Slovak Spectator започаткувало сайт «Новини зі Словаччини» (<https://novyny.sme.sk/>), орієнтований саме на українську громаду в Словаччині, завдяки чому остання отримала змогу читати журналістські тексти рідною мовою.

Слід зазначити, що до початку воєнних дій в Україні на території Словаччини українці були автохтонною частиною населення країни, яке компактно проживало у близько 300 селах навколо міста Пряшів. Станом на 1 січня 2021 р. їх налічувалося близько 9,5 тисяч, що становило менш ніж 0,2 % від загальної кількості населення. Інформаційні потреби української національної меншості задовольняли засновані ще в 1950-ті рр. наступні друковані ЗМІ: газета «Нове життя» (1951 р.) — орган Союзу русинів-українців СР (СРУСР); «Дукля» (1953 р.) — літературно-мистецький та публіцистичний журнал, що видається органом Спілки українських письменників Словаччини; «Веселка» (1951 р.) — дитячий журнал.

З початком воєнних дій на території України кількість українців на території Словаччини суттєво збільшилися, насамперед, за рахунок біженців. Нині в Словаччині, згідно з даними Євростату, перебуває 131 525 українців зі статусом тимчасового захисту. Згідно ж із даними Міністерства Внутрішніх Справ Словаччини, всього в країні налічується 197,5 тис. українців, зокрема громадян з іншими статусами. За цими ж даними, українці складають найбільш чисельну групу іноземців у Словаччині і стали другою за чисельністю національною меншиною в країні після угорців. З огляду на зазначені події суспільний запит на суттєве збільшення інформаційної присутності України й українців у медійному полі Словаччини зростає. Головними новинними приводами щодо України в словацьких медіа стали воєнні дії, про які говорять щодня, та економічні взаємовідносини між двома сусідніми країнами. Що стосується українців у Словаччині, то це є, насамперед, питанням гуманітарної допомоги українським біженцям, різноманітні акції, які організує українська спільнота, питання інтеграції українців, культурні події. Саме на реалізацію цих потреб і спрямований медіапроект «Новини зі Словаччини» (<https://novyny.sme.sk/>). Проект функціонує як окремий сайт із рубриками: Новини, Коментарі, Культура і туризм, Життя в Словаччині, Здоров'я, Спорт. Мова проекту — українська. Його метою є інформування українців, що проживають у Словаччині, про політику, бізнес, культуру та надання рекомендацій щодо вирішення практичних питань.

Тож, завдяки цьому медіа, є можливість отримувати актуальну інформацію про події як в Словаччині, так і в усьому світі англійською та українською мовами. Видання допомагає іноземцям в адаптації до життя в новій країні, надає корисну інформацію. Щодо україномовного новинного порталу, то він сприяє як збереженню

власної культури, завдяки висвітленню культурних подій та збереження української мови та традицій, так і встановленню діалогу культур через інформацію про словацьке культурне життя. Медіа сприяє підтримці зв'язку між українцями, які проживають у Словаччині та їхньою Батьківщиною.

Таким чином, медіа відіграють ключову роль у кроскультурній комунікації, поширюючи інформацію, формуючи громадську думку та сприяючи взаєморозумінню чи непорозумінню між представниками різних культур шляхом висвітлення культурних подій, традицій та цінностей, а також надаючи платформу для діалогу та обміну досвідом.

Т. Булах

РОЗСЛІДУВАЛЬНА ЖУРНАЛІСТИКА В УКРАЇНІ В РОКИ ВІЙНИ

T. Bulakh

INVESTIGATIVE JOURNALISM IN UKRAINE DURING THE WAR YEARS

В системі журналістських жанрів розслідувальній журналістиці належить важливе місце: вона покликана викривати те, що правопорушники намагаються ретельно приховати від громадськості. В останнє десятиліття кількість команд, що здійснюють журналістські розслідування в Україні, невпинно зростає. Сприяло цьому, зокрема, відкриття після 2014 р. державних реєстрів (майна, декларацій, юридичних осіб), що надало можливість авторам публікацій ширше використовувати інформацію, що міститься в них. Можливо тому однією з головних для вітчизняної розслідувальної журналістики стала тема викриття корупції як на державному, так і на регіональному рівнях. Журналісти-розслідувачі викривають схеми, пов'язані з публічними фінансами та державними закупівлями, приватизацією та виділенням землі, зловживаннями владою на всіх рівнях та порушеннями законів можновладцями. Серед видань та проєктів, що розслідують згадані теми, варто відзначити Bihus.Info (ГО «ТОМ 14» — громадська організація, яка є юридичною особою проєкту журналістських розслідувань Bihus.Info.); «Схеми: корупція в деталях» (проєкт «Радіо Свобода»), котра також присвячена викриттю корупції, має як відеOVERсію, так і друкований варіант; «Слідство.Інфо» (Незалежна українська агенція журналістських розслідувань); ZN.UA («Дзеркало тижня») — одне з найавторитетніших вітчизняних ЗМІ, що ще з 1990-х рр. ознайомлює читачів із ґрунтовими журналістськими розслідуваннями, зокрема проявами топ-корупції; рух «ЧЕСНО» — діяльність цієї команди присвячена викриттю політичної корупції та нагляду за діяльністю представників влади тощо.

У березні 2025 р. в Україні стартувала програма підтримки незалежних регіональних медіа «Сильніші разом: медіа та демократія», організована Всесвітньою організацією видавців новин, Асоціацією «Незалежні регіональні видавці України», Норвезькою асоціацією медіа (MBL) та завдяки програмі підтримки Nansen для України від Норвезької агенції з розвитку співпраці Norad. У межах цієї програми регіональні медіа набули змоги реалізувати розслідувальні проєкти, спрямовані на викриття корупційних схем. Завдяки грантам та менторству редакцій регіональні медіа зможуть здійснювати розслідування упродовж трьох років. Програма охопить до 75 регіональних медіа. Серед менторів програми журналісти-розслідувачі